

Nf. 41.
(1)

15

COMMENTATIONIS
DE
SCEPTICISMO EXEGETICO
SUPPLEMENTUM III.

EDIDIT
JO. HENR. CALLENBERG

Halæ in typographia Instituti Judaici
MDCCLXXXVI.

*****:*****

P*apisticum* placitum de sensu biblici multivaga varietate. Kromayeri theol. pol. 61. *Parisinus* atheus, tempore Petri Firmiani. Kempii biblioth. angl. 353.

Patristica species variæ sensus biblici. Kromayeri theol. pol. 61.

Pellicanus. bibl. polygl. angl. proleg. 38. b. *Petauius*, Dionys. op. in indice, sub voce scripturæ.

Pfaffius, de moderatione theologica. 23. 40.

Philosophia, sacræ scripturæ interpres, liber. Schomeri colleg. controu. 30. 33.

Piscator. bibl. polygl. angl. proleg. spec. 42. col. 1.

Pistorius, in hodeget. Gerh. conf. cath. 414. col. 1.

Pontificii, Wagnerus, in examine atheisimi. 94. Sæculo XVI, traditione innitebantur con-

) (trouer-

trouerfiarum scriptores, tanquam explicatrice, quæ fallere nequeat, scripturæ sacræ; præsertim in lite, quæ inter illos & Lutherum intercessit. Gilb. Burnet in abridgement of the history of the reformation of the church of England. 66. Gisb. Voetius, in biblioth. stud. theol. 701. "Symbolizant etiam, aut manus atheorum ac scepticorum confirmant illi ex pontificiis, qui tam profane autoritatem scripturæ oppugnant, & absurda, - infolubilia certatim accumulunt.

Porphyrius. Euseb. hist. eccl. lib. 6. c. 19. præpar. euang. lib. 1. c. 9.

Radulphus, in præf. in Leuiticum: *in Mosis libris, ait, Leuiticus obscurior habetur, & legentibus fastidium potius, quam adificationem, solet asferre: quod eorum a se acumen crassiore quadam umbra repellere videatur.* Cent. Magd. cent. X. 363.

Ribera, Franc. de, Gerh. conf. cath. 424. col. 1.

Richardus, Aloyfius, Doerffelius vom ærgsten Seelengift.

Saturnilus. De hoc Theodoretus to. IV. 194. edit. Paris. 1642. *Prophetias vero alias a mundi opificibus, angelis, prolatas dixit, alias a Satana: atque hunc angelum esse, qui Deo judæorum præcipue aduersetur.*

Scaliger. Buxtorf, de punctorum &c. origine. 9.

Serarius,

Scrarius, Nic. in illorum est numero, qui de facta per judæos codicis ebraici corruptione fabulantur. bibl. polygl. angl. proleg. spec. 39. col. 1.

Simon, magus. Cotel. vol. I. 642. b. Budd. instit. theol. dogm. 871. 872.

Simon, Rich. Witfius in miscellis sacris. 106.

Soto, Petr. a. Gerhardi conf. cath. 418.

Spencerus ipse notam *Pfeifferi* criminationem redarguit (in der s. g. vælligen Abfertigung.)

Et alii quoque aduersus illam scripserunt :

Peterfenius, in scepticismo *Pfeifferiano* ;

Stubelius, (im Bedencken über D. Pfeiffers

letztherausgegebenen Scepticismum, 1699.

Franckfurt am Mayn ;) & alius, qui se Mar-

tinum *Wahrmundum* appellauit, in tractatu,

in scripto : pharisaismus in scepticismo *Pfeif-*

feri, Franckfurt. 1697.

Spinoza. Schomeri colleg. controu. 7. med.

Buddei veritas relig. christ. obtrect. gentil.

confirm. 55. Danzii disp. de Keri. 48.

Hotting. in thesaur. theol. Spanhem. in

elencho controu. Mendas scribarum exaggerat &c. tract. theol. polit. c. 8. 104. c. 9.

121. c. 10. 128. Witfius in misc. sacr. L. I.

p. 89. *Si tu Hobbesi, tu Spinoza, tu Simoni,*

tu Clerice, si diuini aliquid in pentateuchi com-

positione agnoscitis, quid ita de eo loquimini,

ut de Xenophontis, aut Thucydidis, de Polybit

aut Liuii historia nemo loqueretur criticorum,

4 COMMENT. DE SCEPTICISMO

in quorum scriptis decies plus curæ deprehenditur, quam in hoc sacro volumine? Si nihil hic agnoscitis diuini, cur non deponitis larvam, - cur illius videri vultis religionis cultores, cujus omne in illis literis fundamentum est, quas dissimulare non potestis, non vultis, in tam exiguo vobis esse pretio? Ignoscite mihi, quod tali vos oratione compellem. Credidi, idcirco locutus sum; vos si crederetis, non ita nunc loqueremini.

Stapletonus. Pruckneri vindiciæ N. T. 743. a. *Stephanus,* Parisiorum episcopus, anno c12 cc xxxi. diris deuouit eos, qui doceant, theologiæ sermones fabulis fundatos esse; quod non minus in christiana, quam in aliis legibus, fabulæ atque falsa reperiantur. Cent. Magd. C. XIII 227 235.

Steuchus, Augustinus, bibl. polygl. angl. proleg. spec. 39. col. 1.

Surdusius, cardinalis. Chamieri panftrat. to. I. 73. a.

Tannerus. Gerh. conf. cath. 418. col. 2. bibl. polygl. angl. proleg. spec. 39. col. 1.

Tertullianus: ratio, inquit, diuina in medulla est, non in superficie, & plerumque emula manifestis: nec hereses esse possent, si non & perperam scripturæ intelligi possent. Lib. de resurr. carnis. Quæ verba sæpe citantur a pontificiis. Iren. Massueri annot. 103. col. 1. Conf. quoque op. ejus (Venet. 1701.) 116.

col.

col. 2. 117. col. 2. 88. col. 2. 20. b. & in indice, sub voce scripturæ.

Theodoretus. Suic. thesaur. tom. I. 796. in Dan. IX. *obscurè*, ait, *nonnunquam diuina dicuntur & scribuntur, ne omnibus sint exposta, quæ sanctis sunt reuelata: id enim si esset, contentui fuissent, utpote omnibus similiter nota.*

Thomafius, in probl. jurid. an hæresis sit crimen? 1697. p. 19. *Scio quidem, prouocare nostros ad scripturam; sed mallet, ut & hanc doctrinam sic exponerent, ut nos, Laici, eam intelligere possimus. Est liber scripturæ in medio positus. Dissentiunt inter se v. g. Doctores nostræ sectæ & Roformati; item Soci-niani, Quakeri, Anabaptistæ &c. Vtraque pars pro se adducit scripturam. Vna sic exponit, altera aliter. Vtraque dicit, suam expositionem esse sensum spiritus sancti. Quis jam iudex est?*

Tzach sephatajim. Buxtorf. de punctorum &c. origine. 37.

Valentia, Gregorius de. bibl. polygl. angl. proleg. spec. 39. col. 1.

Valentiniani. Buddei instit. theol. dogm. 871. 872.

Vedelius. Franckii spec. controu. 85.

Vossius, junior. Wagnerus, in examine atheismi. 73.

Waltonus, bibl. polygl. angl. proleg. VII. 40.

) (3 col. 1.

---

6 COMMENT. DE SCEPTICISMO

---

col. 1. *licet vero Iudæi malitiose textum non corruperint, probabile tamen est, ubi duplex esset lectio, quarum una magis faucebat christianis, eos alteram secutos esse, ex odio christianorum.*

Wagnerus, in exam. ath. 73.

Wayen, van der, de interprete scripturæ. XXX. 4. B.

Whiston, Leipz. gelehrte Zeit. 1723. 165.

Wiggamaier. bibl. polygl. angl. proleg. spec. 42. col. 1.

Hactenus distinctius quædam commemoravi: subjungo alia confuse.

Buddei veritas relig. obtrect. gent. confirm. 76. Jo. Claubergius & Mart. Hundius, in disp. 117. Jo. Crocius in epist. ad Ephes. 834. 835. Crucigeri comment. in 1. Tim. epist. nuncup. 3. b. Drufius ad Matth. V. 18. Erasmus ad Matth. X. 20-30. Petrus Gassendus, to. I. de fine Logices cap. 3. Gerhardi conf. cath. 414. col. 1. de censura Colonienfium. Grand, diction. hist. sub voce Mahometisme. Hug. Grotius in Matth. XI. 21. c. XIX. 21. in Marc. XVI. Act. VII. 3. 1. Cor. II. 9. Theod. Hackspanius, in notis philol. part. 2. 144. Hertzogii disp. de certitudine hermeneutices N.T. Hotting. smegma orient. 21. 24. 25. thesaur. philol. 210. 204. Sam. Parkerus de Deo & providentia. disp. VI. 489. Leusdenii philol. hebr. grac.

grac. 30. Loocks Sendschreiben von der
 Toleranz. 1710. 25. 35. 49. 112. 113. 115.
 Maji œcon. judic. to. 3. in indice, sub voce
 Muhammed. Nicol le Maire, sanctuarium,
 profanis occlusum &c. Paris, 1651. 25. Mar-
 raccijs in prodrom. alcor. I. c. I. 7. & in
 refut. alcor. ad Sur. 2. §. 13. 14. Melanch-
 tonis op. tom. 2. 476. du Mont, Voyages
 tom 3. p. 72. Mosheimius, in disp. de tur-
 bata per recentiores Platonicos ecclesia. 45.
 47. Pfeifferus in thesaur. hermen. 187.
 216. Placette obseru. hist. eccl. 27. Pre-
 gizers gottgeheiligte Poesie. 1723. 222.
 Rambachii hermen, 269. Reimmanni hist.
 atheismi, 48. 324. 388. 421. 428. 438.
 442. 451. 452. Relandus de relig. Mu-
 hamm. 23. not. 24. not. Spanhemius tom.
 2. 1354. Stollius, in hist. litt. lat. 363.
 372. 375. 376. 329. Voetius in diff. vol.
 I. num. 8. vol. III. num. 56. item disp.
 ejus de atheismo. Jo. Vorstius, in philol.
 sacra, qua hebraismi N. T. omnes recensentur.
 Lugd. Bat. 1658. Walchii compend.
 theol. dogm. Buddei. 154. Gelehrte Fama.
 XXII. Theil, 836. Histoire des ouvrages
 des savans. 1704. p. 18. 1708. p. 291. 332.
 1705. p. 121. 160. Leipz. gelehrte Zeit. 1721.
 p. 69. 494. 1723. p. 215. Obseru. selectæ Ha-
 lenses, tom. II. XV. 13. tom. IIX. in indice,
 sub vocibus, sceptica, sceptici.

Grego.

8 COMMENT. DE SCEPTICISMO &c.

Gregorius M. in Opp. Paris. 1705. tom. II.
p. 72. seq. *Aliter admonendi sunt, qui sacræ
legis verba non recte intelligunt: atque aliter,
qui recte quidem intelligunt, sed hæc humili-
ter non loquuntur - (Illos) ad intellectum pra-
vum intentio peruersa non raperet, nisi prius
superbia inflaret. Dum enim se præ cæteris
sapientes arbitrantur, sequi alios ad melius
intellecta despiciunt: atque, ut apud imperitum
vulgus scientia sibi nomen extorqueant, student
summopere & ab aliis recte intellecta destrue-
re, & sua peruersa roborare - Hos ergo
cum conamur instruere, ne peruersa sentiant,
admoneamus prius, necesse est, ne inanem glo-
riam querant. Si enim radix elationis
absciditur, consequenter rami præuæ
assertionis arefunt.*

*

* (o) *

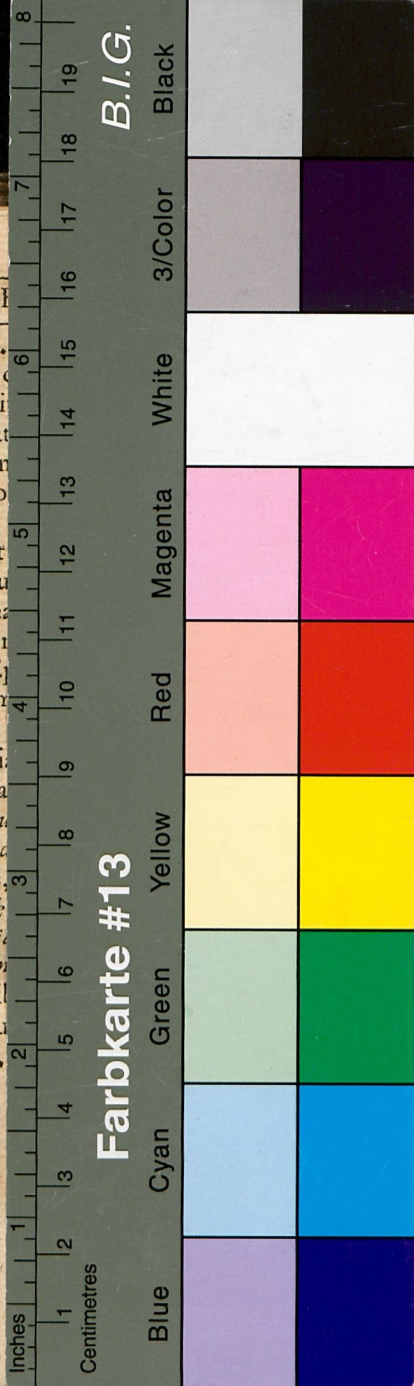
*

Bd 1216.

S 8

B. C.

COMMENTATIONIS
DE
SCEPTICISMO EXEGETICO
SUPPLEMENTUM III.

EDIDIT
JO. HENR. CALLENBERG

Halæ in typographia Institutii Judaici
MDCCCXXXVI.

*****:*****

P*papisticum* placitum de sensus biblici multivaga varietate. Kromayeri theol. pol. 61.
Parisinus atheus, tempore Petri Firmiani. Kempii biblioth. angl. 353.
Patristicæ species variæ sensus biblici. Kromayeri theol. pol. 61.
Pellicanus. bibl. polygl. angl. proleg. 38. b.
Petavius, Dionys. op. in indice, sub voce scripturæ.
Pfaffius, de moderatione theologica. 23. 40.
Philosophia, sacræ scripturæ interpret. liber. Schomeri colleg. controu. 30. 33.
Piscator. bibl. polygl. angl. proleg. spec. 42. col. 1.
Pistorius, in hodeget. Gerh. conf. cath. 414. col. 1.
Pontificii, Wagnerus, in examine atheismi. 94. Sæculo XVI, traditione innitebantur controuer-